

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “มท — ความมัวเมา”

คำว่า **มท** เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง มาจาก มท ธาตุ ลงในอรรถว่า มัวเมา, เมา + อ ปัจจัย จึงสำเร็จรูปเป็น **มท** (อ่านตามภาษาบาลีว่า มะ - ทะ) แปลว่า ความมัวเมา หรือ ความเมา **ความมัวเมานี้** เป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต ขณะที่มัวเมา ไม่พ้นไปจากขณะที่เป็นอกุศล ดังข้อความจาก ปปัญจสุทนี อรรถกถา มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ ธรรมทนายาสสูตร ว่า “มทหะมีลักษณะเฉพาะ คือความมัวเมา มีหน้าที่คือความยึดถือด้วยการมัวเมา และผลที่ปรากฏออกมา คือความคลั่งไคล้” เป็นไปกับด้วยอกุศล ขณะนั้นกุศลเกิดไม่ได้ และยังเป็นเหตุให้อกุศลเกิดเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

พระธรรมเทศนาที่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเตือนเกี่ยวกับเรื่องความมัวเมาที่ควรจะได้ศึกษาเพิ่มเติม มีว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความมัวเมา ๓ ประการนี้ ๓ ประการคืออะไร? คือ ความมัวเมาในความเป็นหนุ่มสาว ๑ ความมัวเมาในความไม่มีโรค ๑ ความมัวเมาในชีวิต ๑

ปุถุชนผู้มีได้สติบ ที่มัวเมาในความเป็นหนุ่มสาวก็ดี มัวเมาในความไม่มีโรคก็ดี และมัวเมาในชีวิตก็ดี ย่อมประพตฺติทุจริตด้วยกาย ด้วยวาจาและด้วยใจ ปุถุชนนั้น ครั้นประพตฺติทุจริต ด้วยกาย ด้วยวาจาและด้วยใจแล้ว เพราะกายแตกตายไป ย่อมเข้าถึงอบาย ทุกฺติ วินาต นรก”

(ข้อความบางตอนจาก ... พระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต สุขุมาลสูตร)

จากสุขุมาลสูตรนี้ ผู้ศึกษาพระธรรมก็พอจะเปรียบเทียบได้ว่า ความมัวเมา ๓ ประการที่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงนี้ เป็นความจริงเพียงใด เช่น บุคคลที่มัวเมาในความเป็นหนุ่มสาว ก็ไม่ได้คิดว่าจะต้องถึงความแก่ความชรา แต่ตามความเป็นจริงแล้วการที่จะไปถึงความแก่ ความชรานี้ ก็คือทุกขณะที่ล่วงไปนั่นเอง เพราะฉะนั้น การเห็นความชราในตนเอง หรือในบุคคลอื่น ก็เป็นเครื่องเตือนใจที่จะทำให้เห็นว่า เป็นสภาพธรรมที่จริง ซึ่งไม่มีใครที่จะพ้นไปได้

เพราะฉะนั้นไม่ควรที่จะหมกมุ่นเพลิดเพลินมัวเมาในความเป็นหนุ่มสาว จนกระทั่งไม่คิดถึงสิ่งที่เป็นประโยชน์เป็นสาระในชีวิต เพราะเหตุว่าถ้าจะให้หรือไปจนถึงแก่เฒ่าเสียก่อน แล้วจึงจะศึกษาพระธรรมบ้างหรือปฏิบัติธรรมบ้าง เวลาที่ผ่านไปเรื่อย ๆ นี่ก็จะเป็นการเพิ่มพูนกิเลสให้ยิ่งขึ้น ทำให้การละลายขจัดเกลากิเลสยิ่งยากขึ้น

สำหรับความมัวเมาในความไม่มีโรค ถ้าขณะนี้ท่านยังไม่มีโรค ก็ลองคิดว่าท่านเป็นผู้ที่ยังมีความมัวเมาในความไม่มีโรคในขณะนี้บ้างหรือไม่? เพราะว่าไม่มีใครทราบแน่เลยว่า โรคทั้งหลายจะเกิดกับท่านเมื่อใดขณะใด เช่นเดียวกับโรคที่เกิดกับบุคคลอื่นที่กำลังเกิดอยู่ ซึ่งก่อนหน้านี้บุคคลนั้นก็ไม่คิดว่า จะต้องเป็นโรคอย่างนั้นเลย เพราะฉะนั้น ถ้าในขณะนี้ท่านกำลังเป็นผู้ที่ไม่มีโรค ก็ควรอบรมเจริญปัญญา เตรียมพร้อมที่จะผจญกับโรคต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดกับท่านก็ได้ เพราะเหตุว่าบางคนเวลาที่ไม่มีโรคเกิดขึ้นก็คร่ำครวญรำพันเป็นทุกข์กระวนกระวาย ไม่ระลึกรู้ลักษณะของสภาพธรรมตามความเป็นจริง คือนามธรรมและรูปธรรมที่ปรากฏในขณะนั้นว่า เป็นแต่เพียงสภาพธรรมที่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย ไม่ใช่ตัวตน

และสำหรับความมัวเมาในชีวิต ก็เป็นเรื่องที่เป็นปกติอยู่เสมอทีเดียวสำหรับผู้ที่ไม่ได้ระลึกละเลย ว่า ความตายใกล้ที่สุด อาจเกิดขึ้นขณะหนึ่งขณะใดได้ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นเมื่อเป็นผู้ที่ประมาท

มัวเมา ไม่คิดถึงว่า จะต้องเป็นผู้ที่จะถึงแก่ความตาย จะเร็วหรือช้าก็เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ถ้าไม่ระลึก
อย่างนี้บ้างเลย วันหนึ่ง ๆ ก็ผ่านไปโดยการที่ท่านไม่ได้อบรมเจริญกุศลให้ยิ่งขึ้น เพราะเหตุว่า
เรื่องของอกุศลจิตนี้มีปัจจัยพร้อมที่จะเกิดอยู่เสมอ แต่เรื่องของกุศล นานๆ ก็จะมีโอกาสมีปัจจัย
ที่จะเกิดขึ้น

เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว ความมัวเมาในความเป็นหนุ่มสาวบ้าง ความมัวเมาในความไม่มีโรคบ้าง
ความมัวเมาในชีวิตบ้าง และความมัวเมาในอีกหลายๆ อย่าง เช่น มัวเมาในโภคสมบัติ มัวเมาในลาภ
สักการะ เป็นต้น ก็เป็นสิ่งที่มียู่สำหรับผู้ที่ยังมีกิเลส แต่ถ้าเป็นผู้ที่เห็นประโยชน์ของกุศลซึ่งจะเป็น
เครื่องขัดเกลากิเลสให้เบาบางลงไป ก็ย่อมจะเป็นผู้ไม่ประมาทในการเจริญกุศลทุกประการ ไม่ว่าจะ
เป็นทาน เป็นศีล เป็นความสงบของจิต และที่สำคัญที่สุด คือ อบรมเจริญปัญญา จากการฟัง
พระธรรม ศึกษาพระธรรม สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปทีละเล็กทีละน้อย ความเข้าใจถูก
เห็นถูกนี้เอง จะเป็นเครื่องปรุงแต่งให้กุศลประการต่าง ๆ เจริญยิ่งขึ้นในชีวิตประจำวัน.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑-๗๑๐๖]